

смъртта си. Неосжществено е останало и намѣрението му да открие печатница въ Солунъ.

Но ревността на Априлова за българската просвѣта не се изчерпва само съ грижитѣ му за Габровското училище, надъ което той бди като вѣренъ стражъ. Съ цель да се разпространи просвѣтата всрѣдъ народа, Априловъ пише писма до родолюбци въ България, като ги подканва да отварятъ училища. А за да се подготвятъ учители за проектираната отъ него гимназия въ Габрово, той издействувалъ отъ руското правителство стипендии за способни и прилежни български младежи въ рускитѣ учебни заведения въ Одеса.

Пробуждането на народностното чувство у българина чрезъ училищата значеше освобождение на двата най-важни фактора въ духовния ни животъ — училището и черквата отъ опеката на гръцкото духовенство, което съ завистъ гледало на успѣха на българскитѣ училища и се стремѣло да запази господството на гръцкия езикъ въ тѣхъ. Когато следъ смъртта на търновския гръцки владика Иларионъ въ 1838 г., замѣстникътъ му Панаретъ изтъкналъ голѣмата опасностъ за елинизма отъ българскитѣ училища, и Патриаршията издала училищенъ законъ, съ който се давали пълни права на гръцкитѣ владици да назначаватъ учители и училищни настоятели по своя угода, Априловъ силно възнегувалъ противъ това домогване на гръцитѣ.

Априловъ пръвъ отъ дейцитѣ на възраждането съзнава, че българскиятъ народъ, забравенъ, тънещъ въ тъма и невежество, има преди всичко нужда отъ училища, и не е билъ привърженикъ на прибързани и ненавременни политически акции. Той пръвъ повдига и въпроса за сдобиване на българския народъ съ самостоятелни черковни иерарси и за освобождение на българската черква отъ опеката на гръцкия патриархъ. Съ тази цель той пише на родолюбци въ България, като ги подканва да строятъ и български черкви покрай училища. Така той изпжква като пръвъ представител на движението за самостоятелна българска черква, което тепърва се увѣнчава съ успѣхъ. Проницателенъ умъ, той пръвъ съзнава нуждата отъ извършване богослужението на черковно-славянски езикъ за по-скорошното пробуждане на народа. Въ това отношение съ него напълно се съгласува и уче-